

24.6.2013

1 Asia

1. Epäilty määräävän markkina-aseman väärinkäyttö satamahinauksen ja satamajäänmurron markkinoilla

2 Osapuolet

2. Arctia Karhu Oy, Kemi, ja sen emoyhtiö Arctia Shipping Oy, Espoo
3. Toimenpidepyynnön tekijä: Alfons Håkans Oy, Turku

3 Ratkaisu

4. Asia jätetään tutkimatta

4 Asian vireilletulo

5. Alfons Håkans Oy on tehnyt Kilpailuvirastolle¹ 8.11.2012 toimenpidepyynnön, jossa se epäilee Arctia Karhu Oy:n käyttäneen saalistushinnoittelua vastatessaan Oulun Sataman 31.8.2012 tarjouspyyntöön tarjouskilpailun voittaneella 275.000 euron hinnalla tarjouksella, joka oli lähes 655.000 euroa alempi kuin toinen ja ainoa kilpaileva tarjous. Toimenpidepyynnön mukaan Arctia Karhun tarjous ei kata lainmukaisen miehistön palkkoja eikä polttoaine- ja huoltokuluja 15 kuukauden mittaisella sopimuskaudella.
6. Lisäksi toimenpidepyynnön mukaan Arctia Karhu ja Arctia Shipping ovat aloittaneet toiminnan satamahinauksen ja jäänmurron markkinoilla saatuaan kalustonsa valtiolta tai julkisilta yhtiöiltä alle markkinahinnan, mikä toimenpidepyynnön mukaan on määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä.

5 Asiaselostus ja ratkaisun perustelut

7. Arctia Karhu on Arctia Shipping Oy:n ja Kemin Satama Oy:n vuonna 2012 perustama yhteisyritys, jossa Kemin Sataman omistusosuus on 10 %. Arctia Karhu toimii satamajäänmurron ja hinauspalvelujen toimialoilla. Arctia Shipping on valtion omistama osakeyhtiö, jonka toimialana on jäänmurtopalvelujen ja monitoimialusten erikoispalvelujen tuottaminen.
8. Oulun Sataman tarjouskilpailu koski jäänmurtoa ja alusten avustusta Oulun Sataman hallinnoimilla vesialueilla 1.10.2012–31.12.2013 välisellä ajalla joko operoijan omalla kalustolla tai Oulun Sataman operoijan käyttöön luovuttamalla aluksella. Oulun Satama sai kaksi tarjousta, joissa molemmissa oli valittu käytettäväksi Oulun Sataman kalustoa. Tarjouspyynnön mukaan, käytettäessä Oulun Sataman kalustoa, operoija vastaa aluksen polttoainekustannuksista, koneiston ja laitteiston käy-

¹ Kilpailuvirasto ja Kuluttajavirasto yhdistyivät 1.1.2013 Kilpailu- ja kuluttajavirastoksi.

24.6.2013

töstä, huollosta, katsastuksista ja korjauksista sekä lisäksi aluksen miehityksestä ja siitä johtuvista palkka- ja muista kuluista.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston asiassa soveltama tutkimatta jättämistä koskeva säännös

9. Kilpailulain 32 §:ssä on säännös asioiden tutkimatta jättämisestä Kilpailu- ja kuluttajavirastossa. Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto jättää asian tutkimatta, jos ei voida pitää todennäköisenä, että kyseessä on lain 5 tai 7 §:ssä tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklassa tarkoitettu kilpailunrajoitus. Säännöstä koskevien perustelujen mukaan (HE 88/2010) asia jätetään tutkimatta 2 momentin 1 kohdan perusteella, jos voidaan kohtuudella olettaa, että menettely ei kuulu kilpailulain tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kilpailusääntöjen soveltamisalaan.
10. Kilpailulain 32 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan asia voidaan jättää tutkimatta, jos asiaa koskeva toimenpidepyyntö on ilmeisen perusteeton. Säännöstä koskevien perustelujen mukaan toimenpidepyyntö on ilmeisen perusteeton esimerkiksi silloin, jos toimenpidepyyntö ei kuulu Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivaltaan tai jos toimenpidepyynnössä esitetyt seikat eivät selvästi liity kilpailun turvaamiseen.

Kilpailuvirasto on tehnyt tutkimatta jättämistä koskevan päätöksensä asiassa seuraavin perustein

11. Asiassa ei näytä olevan kysymys rajoituksesta, joka kilpailulain 1 §:n tarkoittamalla tavalla vaikuttaisi markkinaprosessin toimivuuteen tai talouden tehokkuuteen. Arctia Karhu ja Arctia Shipping ovat toimittaneet 28.3.2013 Kilpailu- ja kuluttajavirastolle vastineen, jossa selvitetään Arctia Karhun tehneen tarjouksensa arvioitujen kustannustensa mukaisesti niitä alittamatta. Vastineen mukaan kemiläisellä Arctia Karhulla on maantieteellisestä sijainnistaan johtuen mahdollisuus tarjota aluksen miehitys Oulussa siten, että kesäkaudella eli jäänmurron kannalta hiljaisempaan aikana tarvittava miehistö ajaa 1,5 tunnissa Kemistä Oulun satamaan. Talvikaudella Oulussa toimii kokoaikainen miehistö.² Arctia Karhu on siten miehistön pienemmistä palkkauskustannuksista johtuen voinut antaa kilpailevaa tarjoajaa huomattavasti edullisemmän tarjouksen.
12. Lisäksi vastineen mukaan Arctia Karhu on huomioinut kustannuslaskelmassaan satamahinausavustuksista saatavat avustustuotot. Arctia Karhu on vastineen mukaan laskenut tarjouspyynnöstä saatuihin tietoihin perustuen, että sille jää katetta tarjoamallaan hinnalla tuottamastaan palvelusta, kun avustustulojen lisäksi huomioidaan aluksen vain noin 150 tunnin vuotuisesta käytöstä aiheutuvat polttoainekustannukset, aluksen huolloista, katsastuksista ja kunnossapidosta aiheutuvat kustannukset sekä aluksen nelihenken miehistön palkat sivukuluineen.
13. Kilpailu- ja kuluttajaviraston näkemyksen mukaan edellä mainittu huomioon ottaen asiassa ei voida pitää todennäköisenä, että kyseessä on kilpailulain 7 §:ssä tai Eu-

² Koska tarjouspyynnön mukaan operoijan on kyettävä vastaamaan jäänmurto- ja avustustilauksiin kahden tunnin kuluessa, kilpailevalla tarjoajalla (Rauma Cata Oy) ei käytännössä ole mahdollisuutta toimia tällaisella toimintamallilla, sillä sen toiminta keskittyy eteläisempään Suomeen.

24.6.2013

roopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 102 artiklassa tarkoitettu kilpailunrajoitus.

14. Lisäksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto katsoo, etteivät toimenpidepyynnössä mainitut Arctia Karhun ja Arctia Shippingin kalustohankinnat ole kilpailulain vaan julkisista hankinnoista tai valtiontuesta annetun lainsäädännön soveltamisalan piirissä. Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole toimivaltaa soveltaa kyseistä lainsäädäntöä. Tältä osin toimenpidepyyntö on siten kilpailulain 32 § 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla perusteeton.
15. Kilpailu- ja kuluttajaviraston tavoitteena on lainsäädännössä tarkoitetulla tavalla puuttua kansantaloudellisesti merkittäviin kilpailunrajoituksiin, joilla on markkinamekanismin yleisen toimivuuden kannalta merkittävä haitallinen vaikutus, tai jotka on kilpailulaissa selvästi kielletty. Toimenpidepyynnössä ei ole viraston saamien tietojen valossa kysymys tällaisesta tilanteesta.
16. Edellä mainituin perustein Kilpailu- ja kuluttajavirasto jättää asian tutkimatta.
17. Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätös tutkimatta jättämisestä ei sisällä arviota epäillyn kilpailunrajoituksen lainmukaisuudesta. Mikäli virasto saa uutta tietoa, jonka perusteella on syytä epäillä asiassa käsitellyn Arctia Karhun ja Arctia Shippingin toiminnan kilpailulain vastaisuutta, Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi ottaa asian uudelleen käsiteltäväksi.

6 Sovelletut säännökset

18. Kilpailulaki (948/2011) 32 §.

7 Muutoksenhaku

19. Kilpailu- ja kuluttajaviraston tässä asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta markkinaoikeudelta kilpailulain 44 §:n mukaan siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään.

8 Lisätiedot

20. Lisätietoja antaa tutkija Pia-Maria Sillanpää, puh. 029 505 3613, etunimi.sukunimi@kkv.fi.

Apulaisjohtaja Valtteri Virtanen

Tutkija Pia-Maria Sillanpää